

Buddhistická pokladnice

PŘELOŽIL A SESTAVIL: JAROSLAV HOLEČEK 2024

Buddha: Rozvoj milující laskavosti

Itivuttaka

27 Mettācētovimutti Sutta

"Mniši, všechny způsoby získávání zásluh vedoucích k budoucímu štěstí se nevyrovnají ani šestnáctině osvobození mysli milující laskavostí. Osvobození mysli milující laskavosti je překonává a září, plápolá a oslňuje."

"Stejně jako se záře všech hvězd nevyrovná šestnáctině záře Měsíce, záře Měsíce je převyšuje a září, plápolá a oslňuje, tak se všechny důvody pro získání zásluh vedoucích k budoucímu štěstí nevyrovnají šestnáctině osvobození mysli z milující laskavosti. Osvobození mysli milující laskavosti je převyšuje a září, plápolá a oslňuje."

"Stejně jako v posledním měsíci období dešťů, na podzim, kdy je obloha jasná a bez mráčku, slunce při výstupu na oblohu rozptyluje temnotu prostoru a září, plápolá a oslňuje, tak se ani všechny důvody pro získání zásluh vedoucích k budoucímu štěstí nevyrovnají šestnáctině osvobození mysli milující laskavosti. Osvobození mysli milující laskavosti je překonává a září, plápolá a oslňuje."

"Stejně jako v poslední fázi noci, kdy ještě nesvítá, září, plápolá a oslňuje jitřenka, tak se všechny důvody k vytváření zásluh vedoucích k budoucímu štěstí nerovná šestnáctině osvobození mysli z milující laskavosti. Osvobození mysli milující laskavostí je překonává a září, plápolá a oslňuje."

To je smysl toho, co řekl Vznešený. S ohledem na to tedy bylo řečeno:

Ten, kdo v mysli bezvýhradně rozvíjí milující laskavost, se dočká zničení nečistot. Okovy v jeho mysli jsou sejmuty.

Pokud někdo rozšiřuje bezmeznou láskyplnou laskavost, aniž by měl nenávistnou mysl bytí jen k jediné bytosti, stává se v důsledku toho zkušeným praktikujícím Dhammy, nemluvě o síle hojnosti zásluh, které nashromáždil ušlechtilý člověk, jenž má soucitnou mysl vůči všem bytostem.

V tomto světě mocní králové, kteří si podmanili zemi přeplněnou bytostmi, přistoupili k vykonávání obětí: koňské oběti, lidské oběti, vodních obřadů a obřadů sómy.

Tyto oběti se však nevyrovnají ani šestnáctině dobře rozvinuté mysli milující laskavosti; stejně jako se všechny hvězdy na obloze nevyrovnají ani šestnáctině záře měsíce.

Ten, kdo nezabíjí ani nepodněcuje druhé k zabíjení, ani neporáží druhé, ani neovlivňuje druhé k porážce, šíří milující laskavost ke všem bytostem - vůbec k nikomu a k ničemu nechová nenávist.

I to je smyslem toho, co řekl Vznešený. Je to přesně tak, jak jsem to slyšel.

Buddha: Bez strachu

Abhaja Sutta (AN 4:184)¹

Brahman Džanussoni se vydal k Požehnanému a po příchodu si s ním vyměnil zdvořilé pozdravy. Po výměně přátelských pozdravů a zdvořilostí se posadil stranou. Jak tam tak seděl, řekl Probuzenému: "Jsem toho názoru a mínění, že neexistuje nikdo, kdo by se, vystaven smrti, nebál nebo neměl hrůzu ze smrti."

(Požehnaný řekl:)

"Bráhmáne, jsou lidé, kteří se, vystaveni smrti, smrti bojí a mají z ní hrůzu. A jsou ti, kdo se, vystaveni smrti, smrti nebojí a nemají z ní hrůzu.

"A kdo je ten, kdo, vystaven smrti, se bojí smrti a má z ní hrůzu? Je zde člověk, který se nevzdal vášně, tužeb, náklonností, žízně, horečky touhy po smyslovosti. Pak ho postihne vážná nemoc. Když ho postihne vážná nemoc, napadne ho myšlenka: 'Ó, ty milované smyslné rozkoše mi budou odňaty a budu o ně připraven! Truchlí a trápí se, pláče, bije se v prsa a blouzní. To je člověk, který je vystaven smrti, bojí se jí a má z ní hrůzu.

"Pak je tu případ člověka, který se nevzdal vášně, touhy, zálib, žízně, horečky a touhy po těle. Pak ho postihne vážná nemoc. Když ho postihne vážná nemoc, napadne ho myšlenka: 'Ó, mé milované tělo mi bude odebráno a já budu o něj připraven! Truchlí a trápí se, pláče, bije se v prsa a blouzní. I to je člověk, který podléhá smrti, bojí se a má hrůzu ze smrti.

"Pak je tu případ člověka, který nečinil to, co je dobré, nečinil to, co je přiměřené, neposkytl ochranu těm, kdo se bojí, a místo toho dělal to, co je zlé, bezcitné a kruté. Pak ho postihne vážná nemoc. Když onemocní vážnou chorobou, napadne ho myšlenka: 'Nedělal jsem to, co je dobré, nedělal jsem to, co je přiměřené, neposkytl jsem ochranu těm, kteří se bojí, a místo toho jsem dělal to, co je zlé, bezcitné a kruté. V míře, v jaké existuje cíl pro ty, kdo nečinili to, co je dobré, nečinili to, co je přiměřené, neposkytovali ochranu těm, kdo mají strach, a místo toho činili to, co je zlé, bezcitné a kruté, tam po smrti mířím. Truchlí a trápí se, pláče, bije se v prsa a blouzní. I to je člověk, který podléhá smrti, má strach a hrůzu ze smrti.

"Pak je tu případ člověka v pochybnostech a zmatku, který nedospěl k jistotě ohledně pravé *Dhammy*. Pak ho postihne vážná nemoc. Když ho postihne vážná nemoc, napadne ho myšlenka: 'Jak jsem na pochybách a v rozpacích! Nedospěl jsem k žádné jistotě, pokud jde o Pravou *Dhammu*! Trápí se, pláče, bije se v prsa a blouzní. I to je člověk, který vystaven smrti, bojí se jí a má z ní hrůzu.

¹ Z anglického: https://www.dhammatalks.org/suttas/AN/AN4_184.html přeložil: Jaroslav Holeček 2024

"Toto jsou, bráhmane, čtyři typy lidí, kteří, vystaveni smrti, se smrti bojí a mají z ní hrůzu.

"A jaký je člověk, který se smrti nebojí a nemá z ní hrůzu?

"To je případ člověka, který opustil vášeň, touhu, zálibu, žízeň, horečku a touhu po smyslnosti. Pak ho postihne vážná nemoc. Když ho postihne vážná nemoc, nenapadne ho myšlenka: 'Ó, ty milované smyslné rozkoše mi budou odňaty a budu o ně připraven! Netruchlí, netrápí se; nepláče, nebije se v prsa ani neblouzní. Je to člověk, který, vystaven smrti, se jí nebojí a nemá z ní hrůzu.

"Pak je tu případ člověka, který opustil vášeň, touhu, zálibu, žízeň, horečku a touhu po těle. Pak ho postihne vážná nemoc. Když ho postihne vážná nemoc, nenapadne ho myšlenka: 'Ó, mé milované tělo mi bude vzato a budu o ně připraven! Netruchlí, netrápí se; nepláče, nebije se v prsa ani neblouzní. I to je člověk, který, vystaven smrti, se jí nebojí a nemá z ní hrůzu.

"Pak je tu případ člověka, který konal to, co je dobré, dělal to, co je uměřené, poskytoval ochranu těm, kdo se bojí, a nedělal to, co je zlé, nelítostné nebo kruté. Pak ho postihne vážná nemoc. Když onemocní vážnou chorobou, napadne ho myšlenka: 'Dělal jsem to, co je dobré, konal jsem to, co je uměřené, poskytoval jsem ochranu těm, kteří se bojí, a nedělal jsem to, co je zlé, nelítostné nebo kruté. V míře, v jaké existuje cíl pro ty, kdo konali to, co je dobré, co je uměřené, poskytovali ochranu těm, kdo se bojí, a nedělali to, co je zlé, nelítostné nebo kruté, tam po smrti mířím." V tomto smyslu je i můj cíl. Netruchlí, netrápí se; nepláče, nebije se v prsa ani neblouzní. I to je člověk, který, vystaven smrti, se jí nebojí a nemá z ní hrůzu.

"Pak je tu případ člověka, který nemá žádné pochybnosti ani rozpaky, který dospěl k jistotě, pokud jde o Pravou *Dhammu*. Pak ho postihne vážná nemoc. Když ho postihne vážná nemoc, napadne ho myšlenka: 'Nemám žádné pochybnosti ani rozpaky. Dosáhl jsem jistoty, pokud jde o Pravou *Dhammu*. Netruchlí, netrápí se, nepláče, nebije se v prsa ani neblouzní. I to je člověk, který, vystaven smrti, se jí nebojí a nemá z ní hrůzu.

"To jsou, bráhmane, čtyři lidé, kteří, vystaveni smrti, se jí nebojí ani se jí neděsí." To jsou čtyři lidé, kteří se smrti nebojí ani se jí neděsí.

(Když to bylo řečeno, bráhman Džánussoni řekl Požehnanému:) "Velkolepé, mistře Gótamo! Velkolepé! Stejně jako kdyby někdo postavil na nohy to, co bylo převrácené, odhalil to, co bylo skryté, ukázal cestu tomu, kdo zabloudiv, nebo přinesl lampu do tmy, aby ti, kdo mají oči, mohli vidět podoby, stejně tak Mistr Gótama - prostřednictvím argumentů - objasnil Dhammu. K Mistru Gótamovi se obracím pro útočiště, k *Dhammě* a k *Sangze* mnichů. Kéž si mě Mistr Gótama pamatuje jako laického následovníka, který se k němu ode dneška obrací pro útočiště, od dnešního dne po celý život."

Buddha: Kazy

Upakkilésa sutta

Madždžhima nikája 128

Tak jsem slyšel. Kdysi Buddha pobýval nedaleko Kosambi, v klášteře Ghosita.

V té době se mendikanti² z Kósambí hádali, přeli a dohadovali a neustále se navzájem zraňovali ostrými slovy.

Tehdy jeden mendikant přistoupil k Buddhovi, uklonil se, postavil se stranou a řekl mu, co se děje, a dodal: "Prosím, pane, jděte k těm mendikantům ze soucitu." Buddha mlčky souhlasil.

Buddha pak přistoupil k oněm žebrákům a řekl: "Dost bylo mendikanti! Přestaňte se dohadovat, hádat a polemizovat."

Když to řekl, jeden z mendikantů Buddhovi řekl: "Počkejte, pane! Nechť Buddha, Pán Dhammy, zůstane pasivní a přebývá v blažené meditaci v tomto životě. My budeme známí tím, že se budeme hádat, dohadovat a přít se."

Podruhé ... a potřetí řekl Buddha těmto mendikantům: "Dost, mendikanti! Přestaňte se dohadovat, hádat a vést spory."

Potřetí ten mendikant řekl Buddhovi: "Počkejte, pane! Nechť Buddha, Pán Dhammy, zůstane pasivní a přebývá v blažené meditaci v současném životě. My budeme známí tím, že se budeme hádat, dohadovat a přít se."

Buddha se tedy ráno oblékl, vzal si misku a roucho a vstoupil do Kósambí pro almužnu. Po jídle, když se vrátil z almužny, dal do pořádku svůj příbytek. Vzal si misku a roucho a přímo na místě odříkával tyto verše:

"Když mnoho hlasů křičí najednou,

nikdo si nemyslí, že je blázen!

Zatímco se Sangha štěpí,

nikdo si nemyslel, že jiný je lepší.

² žebraví mniši

Blázni předstírají, že jsou prozíraví,
mluví, jejich slova jsou přímo za hranou.
Žvaní dle libosti, ústa mají prořízlá,
a nikdo neví, co je k tomu vede.

"Týrali mě, bili mě!
Bili mě, okradli mě!"
Pro ty, kteří takovou zášť nesou,
nenávist nikdy nekončí.

"Týrali mě, bili mě!
Bili mě, okradli mě!"
Pro ty, kteří takovou zášť nenesou,
nenávist končí.

Nikdy totiž nenávist
neurovná nenávist,
urovnává ji pouze láska:
To je prastarý zákon.

Jiní nerozumějí
že zde musíme být zdrženliví.
Ale ti, kteří to chápou,
jsou chytří, urovnávají své konflikty.

Lamači kostí a požírači života,
zloději dobytka, koní, bohatství,
ti, kdo drancují zemi:

i ti se mohou sejít,
tak proč bys to nemohl udělat ty?

Když najdeš vnímavého společníka,
moudrého a ctnostného přítele,
pak překonáš všechna protivenství,
putuj s ním, radostný a bdělý.

Pokud žádného vnímavého společníka nenajdeš,
žádného moudrého a ctnostného přítele,
pak jako král, který prchá z dobytého království,
putuj sám jako slon samotář v divočině.

Je lepší putovat sám,
s blázný se nesetkáš.
Putuj sám a nečiň nic špatného,
v klidu jako slon samotář v divočině."

Poté, co Buddha ve stoje pronesl tyto verše, vydal se do vesnice dětských kopáčů soli, kde v té době pobýval ctihodný Bhagu. Bhagu v dálce spatřil Buddhu, jak přichází, a tak si rozložil sedátko a postavil na něj vodu na mytí nohou. Buddha se posadil na rozložené sedátko a umyl si nohy. Bhagu se Buddhovi poklonil a posadil se stranou.

Buddha mu řekl: "Doufám, že se ti daří dobře, mendikante, doufám, že jsi v pořádku. A doufám, že nemáš potíže se získáváním almužny." Bhagu se usmál.

"Mám se dobře, pane, jsem v pořádku. A nemám potíže se získáváním almužny."

Poté Buddha Bhagua poučil, podpořil, povzbudil a inspiroval promluvou o Dhammě, načež se zvedl ze svého místa a vydal se do Východního bambusového parku.

V té době se ve Východním bambusovém parku zdržovali ctihodní Anuruddha, Nandija a Kimbila. Strážce parku spatřil v dálce Buddhu, jak se blíží, a řekl Buddhovi: "Nechod' do tohoto parku, asketo. Pobývají zde tři pánové, kteří si to zde oblíbili. Neruš je."

Anuruddha slyšel, jak strážce parku rozmlouvá s Buddhou, a řekl mu: "Nebraň Buddhovi ve vstupu, dobrý strážce parku! Náš Učitel, Požehnaný, přišel."

Anuruddha pak přistoupil k Nandijovi a Kimbilovi a řekl jim: " Pojdte, ctihodní, pojdte! Náš Učitel, Požehnaný, dorazil!"

Anuruddha, Nandiya a Kimbila vyšli přivítat Buddhu. Jeden mu podal misku a roucho, druhý rozprostřel sedátko a třetí nachystal vodu na umytí nohou. Buddha se posadil na rozložené sedátko a umyl si nohy. Tito ctihodní se uklonili a posadili se stranou.

Buddha řekl Anuruddhovi: "Doufám, že se vám daří dobře, Anuruddho a přátelé; doufám, že jste v pořádku. A doufám, že nemáte potíže se získáváním almužny."

"Držíme se dobře, pane, jsme v pořádku. A nemáme problémy se získáváním almužny."

"Doufám, že žijete v harmonii, vážíte si jeden druhého, nehádáte se, mísíte se jako mléko a voda a hledíte na sebe laskavými očima?"

"Vskutku, pane, žijeme v harmonii, jak říkáte."

"Ale jak se vám to povedlo?"

"V tomto případě si říkám: 'Mám štěstí, velké štěstí, že mohu žít s takovými duchovními společníky, jako jsou tito.' Důsledně se k těmto ctihodným chovám laskavě tělem, řečí i myslí, a to jak na veřejnosti, tak v soukromí. Říkám si: "Proč neodložím stranou své vlastní představy a prostě se nepřidám k představám těchto ctihodných?". A to také dělám. Ačkoli se lišíme tělem, pane, zdá se mi, že jsme zajedno v mysli."

Podobně mluvili i ctihodní Nandiya a Kimbila a dodali: "Takto žijeme v harmonii, vážíme si jeden druhého, nehádáme se, mísíme se jako mléko a voda a vnímáme jeden druhého laskavými očima."

"Dobře, dobře, Anuruddho a přátelé! Ale doufám, že žijete pilně, horlivě a odhodlaně?"

"Vskutku, pane, žijeme pilně."

"Ale jak tak žijete?"

"V tomto případě, pane, kdo se vrátí z almužny jako první, připraví sedadla a nachystá pitnou vodu a vynesou odpadky. Pokud něco zbyde, ten, kdo se vrátí poslední, to sní, pokud chce. Jinak to vyhodí tam, kde toho málo roste, nebo to hodí do vody, kde nejsou živí tvorové. Pak uklidí sedátka, pitnou vodu a smetí a zemetou jídelnu. Pokud někdo vidí, že nádoba s vodou na mytí, pití nebo záchod je prázdná, postaví ji. Pokud to nemůže udělat, přivolá mávnutím ruky jiného a oba ji postaví tak, že ji zvednou rukama. Z tohoto důvodu však nepolevujeme v řeči. A každých pět dní spolu sedíme celou noc a diskutujeme o učení. Takto žijeme pilně, horlivě a odhodlaně."

"Dobře, dobře, Anuruddho a přátelé! Ale když takto pilně žiješ, dosáhl jsi nějakého nadlidského úspěchu v poznání a vidění hodného vznešených, meditace v klidu?"

"Nuže, pane, při pilném, horlivém a rozhodném rozjímání vnímáme světlo i vidění forem. Ale zanedlouho světlo i vidění forem zmizí. Na příčinu jsme nepřišli."

"Dobře, měl bys přijít na to, proč to tak je. Před svým probuzením - když jsem ještě nebyl probuzený, ale chtěl jsem se probudit - jsem také vnímal světlo i vidění forem. Ale zanedlouho světlo i vidění forem zmizelo. Napadlo mě: "Co je příčinou, co je důvodem, proč mi světlo a vidění forem mizí?" Napadlo mě: "Vznikly ve mně pochybnosti, a proto mé pohroužení upadlo. Když ponoření upadá, světlo a vidění forem mizí. Postarám se o to, aby ve mně pochybnost už nevznikla."

Když jsem pilně, horlivě a odhodlaně meditoval, vnímal jsem světlo i vidění forem. Zanedlouho však mé světlo i vidění forem zmizelo. Napadlo mě: "Co je příčinou, co je důvodem, proč mé světlo a vidění forem mizí?" Napadlo mě: "Vznikla ve mně ztráta soustředění, a proto mé pohroužení upadlo. Když pohroužení upadne, zmizí světlo a vidění forem. Zajistím, aby ve mně už nevznikly ani pochybnosti, ani ztráta soustředění."

Při meditaci ... "Vznikla ve mně otupělost a ospalost ... Zajistím, že už ve mně nevzniknou ani pochybnosti, ani ztráta soustředění, ani otupělost a ospalost."

Při meditaci ... "Vznikla ve mně úzkost, a proto mé ponoření upadlo. Když pohroužení upadne, zmizí světlo a vidění forem. Představme si, že by člověk cestoval po silnici a z obou stran by na něj vyskakovali zabijáci. Cítil by se kvůli tomu vyděšený. Stejně tak ve mně vznikla úzkost... Postarám se o to, aby ve mně už nevznikly ani pochybnosti, ani ztráta soustředění, ani otupělost a ospalost, ani úzkost."

Při meditaci ... " Vzniklo ve mně rozrušení, a proto moje pohroužení upadlo. Když pohroužení upadne, zmizí světlo a vidění forem. Představme si, že člověk hledá vchod ke skrytému pokladu. A najednou by narazil na pět vchodů! Cítil by se kvůli tomu rozrušený. Stejně tak ve mně vzniklo rozrušení... Postarám se, aby ve mně už nevznikly ani pochybnosti, ani ztráta soustředění, ani otupělost a ospalost, ani úzkost, ani rozrušení".

Při meditaci ... " Vystaly ve mně nepříjemné pocity... Postarám se, že už ve mně nevyvstanou ani pochybnosti, ani ztráta soustředění, ani otupělost a ospalost, ani úzkost, ani rozrušení, ani nepříjemné pocity."

Při meditaci ... "Vznikla ve mně nadměrná energie, a proto moje pohroužení upadlo. Když pohroužení upadne, zmizí světlo a vidění forem. Představme si, že by člověk v těchto rukách příliš pevně sevřel křepelku - zemřela by na místě. Postarám se o to, aby ve mně už nevznikly ani pochybnosti, ani ztráta soustředění, ani otupělost a ospalost, ani úzkost, ani rozrušení, ani nepříjemné pocity, ani nadměrná energie."

Při meditaci ... "Vznikla ve mně příliš ochablá energie, a proto moje pohroužení upadlo. Když pohroužení upadne, zmizí světlo a vidění forem. Představte si, že by člověk příliš volně uchopil křepelku - vyletěla by mu z rukou. Postarám se o to, aby ve mně znovu nevznikly ani

pochybnosti, ani ztráta soustředění, ani otupělost a ospalost, ani úzkost, ani rozrušení, ani nepříjemné pocity, ani přílišná energie, ani příliš ochablá energie.

Při meditaci ... "Vznikla ve mně touha ... Postarám se o to, aby ve mně už nevznikly ani pochybnosti, ani ztráta soustředění, ani otupělost a ospalost, ani úzkost, ani rozrušení, ani nepříjemné pocity, ani přílišná energie, ani příliš ochablá energie, ani touha.

Při meditaci ... "Vzniklo ve mně vnímání různosti ... Zajistím, aby ve mně znovu nevznikly ani pochybnosti, ani ztráta soustředění, ani otupělost a ospalost, ani úzkost, ani rozrušení, ani nepříjemné pocity, ani nadměrná energie, ani příliš ochablá energie, ani touha, ani vnímání různosti.

Když jsem pilně, horlivě a odhodlaně meditoval, vnímal jsem světlo i vidění forem. Zanedlouho však mé světlo i vidění forem zmizelo. Napadlo mě: "Co je příčinou, co je důvodem, proč mé světlo a vidění forem mizí?" Napadlo mě: "Vzniklo ve mně nadměrné soustředění na formy, a proto mé pohroužení upadlo. Když pohroužení upadne, zmizí i světlo a vidění forem. Postarám se o to, aby ve mně znovu nevznikly ani pochybnosti, ani ztráta soustředění, ani otupělost a ospalost, ani úzkost, ani rozrušení, ani nepříjemné pocity, ani nadměrná energie, ani příliš ochablá energie, ani touha, ani vnímání rozmanitosti, ani nadměrné soustředění na formy."

Když jsem pochopil, že pochybnosti jsou kazem mysli, vzdal jsem se jich. Když jsem pochopil, že ztráta soustředění, otupělost a ospalost, úzkost, rozrušení, nepříjemné pocity, nadměrná energie, příliš ochablá energie, touha, vnímání rozmanitosti a nadměrné soustředění na formy jsou kazy mysli, vzdal jsem se jich.

Když jsem pilně, horlivě a odhodlaně meditoval, vnímal jsem světlo, ale neviděl jsem formy, nebo jsem viděl formy, ale neviděl jsem světlo. A to trvalo celou noc, celý den, dokonce celou noc i den. Přemýšlel jsem: "Co je toho příčinou, co je toho důvodem?" Napadlo mě: "Když se nesoustředím na základ forem, ale soustředím se na základ světla, pak vnímám světlo a nevidím formy. Když se však nesoustředím na základ světla, ale soustředím se na základ forem, pak vnímám formy a nevnímám světlo. A to trvá celou noc, celý den, dokonce celou noc i den."

Když jsem pilně, horlivě a odhodlaně meditoval, vnímal jsem omezené světlo a viděl omezené formy, nebo jsem vnímal neomezené světlo a viděl neomezené formy. A to trvalo celou noc, celý den, dokonce celou noc i den. Přemýšlel jsem: "Co je toho příčinou, co je toho důvodem?" Napadlo mě: "Když je mé pohroužení omezené, pak je omezené i mé vidění a omezeným viděním vnímám omezené světlo a vidím omezené formy. Když je však mé pohroužení neomezené, pak je mé vidění neomezené a neomezeným viděním vnímám neomezené světlo a vidím neomezené formy. A to trvá celou noc, celý den, dokonce celou noc i den.

Poté, co jsem pochopil, že pochybnosti, ztráta soustředění, otupělost a ospalost, úzkost, rozrušení, nepříjemné pocity, nadměrná energie, přílišná ochablost energie, touha, vnímání rozmanitosti a nadměrné soustředění na formy jsou kazy mysli, jsem se jich vzdal.

Pomyslel jsem si: "Vzdal jsem se svých duševních kazů. Teď budu rozvíjet pohroužení třemi způsoby. Rozvíjel jsem pohroužení, když jsem umisťoval mysl a udržoval ji ve spojení; bez umisťování mysli, ale jen s ní ve spojení; bez umisťování mysli a udržování spojení; s nadšením; bez nadšení; s potěšením; s vyrovnaností.

Když jsem se do těchto postupů ponořil, vyvstalo ve mně poznání a vize: "Moje svoboda je neotřesitelná, toto je mé poslední znovuzrození, nyní už nebudou žádné další životy."

To řekl Buddha. Spokojený ctihodný Anuruddha byl s Buddhovými slovy potěšen a spokojen.

Z [angličtiny](#) přeložil: Jaroslav Holeček 2022

Buddha: Témata

*Nimitta sutta (AN 3:103)*³

Mnich, který usiluje o povznesení mysli, by se měl pravidelně věnovat třem tématům:

- Mnich by se měl pravidelně věnovat tématu soustředění;
- měl by se pravidelně věnovat tématu povznesené energie;
- měl by se pravidelně věnovat tématu vyrovnanosti.

Pokud by se mnich zaměřený na povznesenou mysl věnoval pouze tématu soustředění, je možné, že jeho mysl bude mít sklon k lenosti.

Když se bude věnovat pouze tématu povznesené energie, je možné, že jeho mysl bude mít sklon k neklidu.

Když se bude věnovat pouze tématu vyrovnanosti, je možné, že jeho mysl nebude správně soustředěná na ukončení zákalů.

Když se však pravidelně věnuje tématu soustředění, pravidelně se věnuje tématu povznesené energie, pravidelně se věnuje tématu vyrovnanosti, jeho mysl je poddajná, tvárná, zářící a není nestálá (zranitelná). Je správně soustředěná pro ukončení zákalů.

Jako kdyby si zlatník nebo zlatnický učeň založil huť. Po postavení tavicí pece by vypálil nádobu. Když nádobu vypálil, uchopil kleštěmi trochu zlata a vložil je do nádoby. Pravidelně na něj foukal, pravidelně ho kropil vodou, pravidelně ho pozorně zkoumal. Kdyby na něj pouze foukal, je možné, že by zlato shořelo. Kdyby ho pouze kropil vodou, je možné, že by zlato vychladlo. Kdyby ho pouze pečlivě zkoumal, je možné, že by zlato nedošlo úplné dokonalosti. Když na něj však pravidelně fouká, pravidelně ho kropí vodou, pravidelně ho zblízka zkoumá, zlato se stává poddajným, kujným a zářivým. Není křehké a je připraveno k opracování. Pak, ať už má na mysli jakýkoli druh ozdoby - opasek, náušnice, náhrdelník nebo zlatý řetízek - zlato poslouží svému účelu.

Stejně tak by se mnich, který usiluje o povznesení mysli, měl pravidelně věnovat třem tématům: Pravidelně by se měl věnovat tématu soustředění, pravidelně by se měl věnovat tématu povznesené energie a pravidelně by se měl věnovat tématu vyrovnanosti. Pokud by se mnich zaměřený na povznesenou mysl věnoval pouze tématu soustředění, je možné, že by jeho mysl měla sklon k lenosti. Kdyby se věnoval pouze tématu povznesené energie, je možné, že by jeho mysl měla sklon k neklidu. Kdyby se věnoval pouze tématu vyrovnanosti, je možné, že by jeho mysl nebyla správně soustředěná na ukončení zákal. Když se však pravidelně věnuje tématu soustředění, pravidelně se věnuje tématu povznesené energie, pravidelně se věnuje

³ Jinde je text určen jako 3:102 pod názvem Zlatník

tématu vyrovnanosti, jeho mysl je poddajná, tvárná, světlá a není křehká. Je správně soustředěná pro ukončení zákalů.

A potom, na kterékoli z vyšších poznání obrátí svou mysl, aby je poznal a uskutečnil, může je sám pro sebe dosvědčit (potvrdit), kdykoli se mu naskytne příležitost.

Když chce, ovládá rozmanité nadpřirozené schopnosti. Když byl jedním, stává se mnohým, když byl mnohým, stává se jedním. Zjevuje se. Mizí. Nerušeně prochází zdmi, hradbami a horami jako vesmírem. Potápí se do země a ze země, jako by to byla voda. Chodí po vodě, aniž by se potopil, jako by to byla souš. Sedí se zkříženými nohama a létá vzduchem jako okřídlený pták. Rukou se dotýká a hladí i slunce a měsíc, tak mocné a silné. Svým tělem uplatňuje vliv až do světů Brahmy. Sám je toho svědkem, kdykoli se mu naskytne příležitost.

Chce-li, slyší božským sluchem, očištěným a přesahujícím lidský, oba druhy zvuků: božské i lidské, ať už blízké, nebo vzdálené. Může se o tom přesvědčit sám, kdykoli se mu naskytne příležitost.

Pokud chce, rozeznává vědomí jiných bytostí, jiných jedinců, když je obsáhne svým vlastním vědomím. Rozlišuje mysl s vášní jako mysl s vášní a mysl bez vášně jako mysl bez vášně. Mysl s averzí rozeznává jako mysl s averzí a mysl bez averze jako mysl bez averze. Rozlišuje mysl s klamem jako mysl s klamem a mysl bez klamu jako mysl bez klamu. Rozlišuje omezenou mysl jako omezenou mysl a rozptýlenou mysl jako rozptýlenou mysl. Rozvinutou mysl rozeznává jako rozvinutou mysl a nerozvinutou mysl jako nerozvinutou mysl. Rozpoznává vynikající mysl [mysl, která není na nejdokonalejší úrovni] jako vynikající mysl a nevynikající mysl jako nevynikající mysl. Soustředěnou mysl rozeznává jako soustředěnou mysl a nesoustředěnou mysl jako nesoustředěnou mysl. Rozlišuje uvolněnou mysl jako uvolněnou mysl a neuvolněnou mysl jako neuvolněnou mysl. Může se o tom přesvědčit, kdykoli se mu naskytne příležitost.

Chce-li, vzpomíná na své rozmanité minulé životy [doslova: předchozí domovy], tj. na jedno zrození, dvě zrození, tři zrození, čtyři, pět, deset, dvacet, třicet, čtyřicet, padesát, sto, tisíc, sto tisíc, mnoho eonů vesmírného smršťování, mnoho eonů vesmírného rozpínání, mnoho eonů vesmírného smršťování a rozpínání, (vzpomíná): 'Tam jsem měl takové jméno, patřil jsem k takovému rodu, měl jsem takový vzhled. Takové bylo mé jídlo, taková byla má zkušenost slasti a bolesti, takový byl konec mého života. Odcházím z toho stavu a znovu se tam objevuji. I tam jsem měl takové jméno, patřil jsem k takovému rodu, měl jsem takový vzhled. Takové bylo mé jídlo, taková byla má zkušenost slasti a bolesti, takový byl konec mého života. Odcházím z toho stavu a znovu se objevuji zde. Takto vzpomíná na své rozmanité minulé životy v jejich způsobech a podrobnostech. Může se o tom přesvědčit sám, kdykoli se mu naskytne příležitost.

Chce-li, vidí božským okem očištěné a dokonalejší lidské bytosti, které odcházejí a znovu se objevují, a rozeznává, jak jsou nižší a vyšší, krásné a ošklivé, šťastné a nešťastné podle své kammy: Tyto bytosti - které byly obdařeny špatným chováním těla, řeči a mysli, které urážely vznešené, zastávaly špatné názory a pod vlivem špatných názorů podnikaly činy - se po

rozpadu těla po smrti znovu objevily v rovině strádání, špatném určení, nižší říši, pekle. Avšak tyto bytosti - které byly obdařeny dobrým chováním těla, řeči a mysli, které se nevzpíraly ušlechtilým, které zastávaly správné názory a konaly činy pod vlivem správných názorů - se po rozpadu těla po smrti znovu objevily v dobrém místě určení, v nebeském světě. Takto - pomocí božského oka, očištěného a převyšujícího lidské - vidí bytosti odcházející a znovu se objevující a rozeznává, jak jsou nižší a vyšší, krásné a ošklivé, šťastné a nešťastné podle své kammy. Toho je sám svědkem, kdykoli se mu naskytne příležitost.

Chce-li, pak prostřednictvím ukončení zákalů vstoupí a zůstane ve vědomí a rozlišování bez zákalů, neboť je přímo poznal a uvědomil si je pro sebe přímo tady a teď. Toho může být sám svědkem, kdykoli se mu naskytne příležitost.

Z angličtiny přeložil: Jaroslav Holeček 2022

Buddha: Vytříbenost

Sukhamála sutta (AN 3:39)

Mniši, žil jsem ve vytříbenosti, v nejvyšší vytříbenosti, v naprosté vytříbenosti. Můj otec dokonce nechal v našem paláci udělat lotosová jezírka: v jednom kvetly červené lotosy, v druhém bílé lotosy, v třetím modré lotosy, to vše kvůli mně. Nepoužíval jsem žádné santalové dřevo, které by nepocházelo z Váránasí. Můj turban byl z Váránasí, stejně jako má tunika, spodní oděv a svrchní plášť. Bílý slunečník jsem měl nad sebou ve dne i v noci, aby mě chránil před chladem, horkem, prachem, špínou a rosou.

Měl jsem tři paláce: jeden pro chladné období, jeden pro horké období a jeden pro období dešťů. Během čtyř měsíců období dešťů mě v paláci pro období dešťů bavilo služebnictvo, mezi kterým nebyl jediný muž, a já jsem z paláce ani jednou nesestoupil. Zatímco v domech jiných lidí se služebnictvo, dělníci a podruzi stravují čočkovou polévkou a lámanou rýží, v domě mého otce dostávali služebníci, dělníci a podruzi pšenici, rýži a maso.

I když jsem byl obdařen takovým bohatstvím, takovou naprostou vytříbeností, napadla mě myšlenka: "Když nepoučený, běžný člověk, který sám podléhá stárnutí, ale ještě není starý, vidí jiného, který je starý, je odpuzován, zhnusen a znechucen, zapomíná sám na sebe, že i on podléhá stárnutí, i když ještě nezestárnul. Kdybych já - který podléhám stárnutí, ještě sám nezestárnul - bych při pohledu na jiného člověka, který stárne, byl odpuzován, zahanben a znechucen, nebylo by to pro mě vhodné. Když jsem si to uvědomil, (typické) opojení mladého člověka mládím zcela opadlo.

I když jsem byl obdařen takovým štěstím, takovou naprostou vytříbeností, napadla mě myšlenka: "Když nepoučený, běžný člověk, který sám podléhá nemoci, a právě není nemocný, vidí jiného, který je nemocný, je odpuzen, zhnusen a znechucen, zapomíná sám na sebe, že i on podléhá nemoci, i když teď není nemocen. A kdybych já, který podléhám nemoci, ačkoli nejsem nemocný, měl být odpuzován, zahanben a znechucen, když vidím jiného člověka, který je nemocný, nebylo by to pro mě vhodné. Když jsem si to uvědomil, opojení zdravého člověka zdravím zcela opadlo.

I když jsem byl obdařen takovým štěstím, takovou naprostou vytříbeností, napadla mě myšlenka: "Když nepoučený, běžný člověk, který sám podléhá smrti, který ještě žije, vidí jiného, který je mrtvý, je odpuzen, zhnusen a znechucen, zapomíná sám na sebe, že i on podléhá smrti, i když ještě žije. A kdybych já, který podléhám smrti, stále žijící, měl být odpuzován, zhnusen a znechucen, když vidím jiného člověka, který je mrtvý, nebylo by to pro mě vhodné. Jakmile jsem si to uvědomil, opojení živého člověka životem zcela opadlo.

Mniši, existují tyto tři formy opojení. Které tři? Opojení mládím, opojení zdravím, opojení životem.

Opilý opojením z mládí se nepoučený, běžný člověk dopouští tělesných prohřešků, slovních prohřešků a duševních prohřešků. Poté, co se dopustil tělesného prohřešku, slovního a duševního prohřešku, se po rozpadu těla, po smrti, objeví ve sféře strádání, na špatném místě, v nižších sférách, v pekle.

Opilý opojením zdravím se nepoučený, běžný člověk dopouští tělesných prohřešků, slovních a duševních prohřešků. Poté, co se dopustil tělesného prohřešku, slovního a duševního prohřešku, se po rozpadu těla, po smrti, objeví ve sféře strádání, na špatném místě, v nižších sférách, v pekle.

Opilý opojením životem se nepoučený, běžný člověk dopouští tělesných prohřešků, slovních a duševních prohřešků. Poté, co se dopustil tělesného prohřešku, slovního a duševního prohřešku, se po rozpadu těla, po smrti, objeví ve sféře strádání, na špatném místě, v nižších sférách, v pekle.

Opilý opojením z mládí opouští mnich cvičení a vrací se do nižšího života. Opilý opojením zdravím mnich opouští výcvik a vrací se do nižšího života. Opilý opojením života opouští mnich výcvik a vrací se do nižšího života.

Podléhá zrození, podléhá stárnutí,
podléhá smrti,
běžní lidé
jsou odpuzováni těmi, kteří trpí
tím, čemu jsou vystaveni.

A kdybych měl být odpuzován
bytostmi, které těmto věcem podléhají,
nebylo by to pro mě vhodné,
žít jako ony.

Když jsem si tento postoj zachoval-
poznání Dhammy
bez získání...
překonal jsem veškeré opojení

zdravím, mládím a životem
jako ten, kdo vidí
odříkání jako pokoj.

Posílila se energie,
odpoutání bylo jasně zřetelné.
Teď už není žádná cesta.
Mohl jsem se účastnit smyslových požitků.
Po následování svatého života,
se už nevrátím.

Přeložil: Jaroslav Holeček 2022

https://www.dhammatalks.org/suttas/AN/AN3_39.html

Buddha: Milující laskavost

Anguttara-nikája XI/15, 5⁴

"Bhikkhuové, když se o osvobození mysli milující laskavostí⁵ usiluje, rozvíjí se a pěstuje, když se stane prostředkem a základem, když se uskutečňuje, upevňuje a správně provádí, lze očekávat jedenáct přínosů. Jakých jedenáct?"

1. Člověk dobře spí;
2. probouzí se šťastný;
3. nemá zlé sny;
4. je příjemný lidem;
5. je příjemný duchům;
6. božstva ho chrání;
7. oheň, jed a zbraně mu neublíží;
8. jeho mysl se rychle soustředí;
9. obličej má jasnou barvu;
10. umírá nezmatený;
11. a pokud nepronikne dál, pokračuje dál do světa Brahmů.

"Když se, *bhikkhuové*, osvobození mysli milující laskavostí opakovaně sleduje, rozvíjí a pěstuje, stává se prostředkem a základem, uskutečňuje, upevňuje a správně provádí, lze očekávat těchto jedenáct přínosů.⁶"

⁴ Z anglického překladu: *The Numerical Discourses of the Buddha* od Bhikkhu Bodhi přeložil: Jaroslav Holeček 2024.

⁵ mettá

⁶ Těchto jedenáct výhod je podrobně vysvětleno ve Visuddhimagga IX..

Buddha: Závislosti

Anguttara-nikája⁷

1 (1) K jakému účelu?

Tak jsem slyšel. Při jedné příležitosti pobýval Požehnaný v Sávatthí v Džétově háji, v Anáthapindikově parku. Tehdy ctihodný Ánanda přistoupil k Požehnanému, vzdal mu hold, posadil se na jednu stranu a povídá:

(1) "Bhante, jaký je účel a užitek prospěšného ctnostného chování?"

(2) "Ánando, účelem a přínosem prospěšného ctnostného jednání je nelitování."

(3) "A jaký je, Bhante, účel a užitek nelitování?"

"Účelem a přínosem nelitování je radost."

(4) "A co je, Bhante, účelem a přínosem radosti?"

"Účelem a přínosem radosti je nadšení (vytržení, povznesení)⁸."

(5) "A co je, Bhante, účelem a přínosem vytržení?"

"Účelem a přínosem vytržení je klid."

(6) "A co je, Bhante, účelem a přínosem klidu?"

"Účelem a užitek klidu je blaženost.⁹"

(7) "A jaký je, Bhante, účel a užitek blaženosti?"

"Účelem a přínosem blaženosti je soustředění."

(8) "A co je, Bhante, účelem a přínosem soustředění?"

"Účelem a užitek soustředění je poznání a vidění věcí takových, jaké skutečně jsou."

(9) "A co je, Bhante, účelem a přínosem poznání a vidění věcí, jaké skutečně jsou?"

"Účelem a přínosem poznání a vidění věcí, jaké skutečně jsou, je odpoutání¹⁰."

⁷ Z anglického překladu: The Numerical Discourses of the Buddha od Bhikkhu Bodhi přeložil: Jaroslav Holeček 2024.

⁸ anglicky „rapture“.

⁹ anglicky „pleasure“.

¹⁰ anglicky disenchantment, (také rozčarování).

(10) A jaký je, Bhante, účel a užitek odpoutání?"

"Účelem a přínosem odpoutání je nezaujatost¹¹."

(11) "A jaký je, Bhante, účel a užitek nezaujatosti?"

"Účelem a přínosem nezaujatosti je poznání a vize osvobození."

"Tak, Ánando, (1)-(2) účelem a užitek prospěšného ctnostného jednání je nelitování; (3) účelem a užitek nelitování je radost; (4) účelem a užitek radosti je vytržení; (5) účelem a užitek vytržení je klid; (6) účelem a užitek klidu je blaženost; (7) účelem a užitek blaženosti je soustředění; (8) účelem a užitek soustředění je poznání a vidění věcí, jaké skutečně jsou; (9) účelem a užitek poznání a vidění věcí, jaké skutečně jsou, je odpoutání; (10) účelem a užitek odpoutání je nezaujatost; (10) účelem a užitek nezaujatosti je poznání a vize osvobození. Tak, Ánando, užitečné ctnostné chování postupně vede k tomu nejvyššímu."

¹¹ anglicky dispassion.

Buddha: Výklad karmy

Karma vibhanga¹²

Překlad do češtiny, doplnění a redukce úvodního textu a lingvistických poznámek:

Jaroslav Holeček 2021

Shrnutí

Ve *Výkladu o karmě* pobývá Buddha v háji knížete Džéty ve Šrávastí, kde ho navštíví bráhmanský mladík Šuka, který žádá Ctihodného, aby mu vysvětlil, proč se živé bytosti objevují tak různorodě. Buddha odpovídá na Šukovu otázku pojednáním o různých kategoriích činů a také o znovuzrození a činech, které k němu vedou. Rozprava představuje padesát jedna kategorií činů, po nichž následuje vysvětlení negativních důsledků přestoupení pěti přikázání, která dodržují všichni buddhisté, výhod získaných uctíváním *čaitja* a záslužných výsledků konkrétních skutků štědrosti.

Úvod

Obsah

Dharmový spis „Výklad karmy“, který je zde poprvé uveden v anglickém překladu¹³, se odehrává ve Šrávastí, v háji knížete Jety, kde Buddha pobývá s velkým počtem 1250 mnichů. Buddhu navštíví bráhmanský mladík jménem Šuka, který Buddhu žádá, aby mu vysvětlil, jak může karmické zrání vést k tak velké rozmanitosti bytostí. Buddha v odpovědi vysvětluje, že příčinou rozmanitosti bytostí jsou individuální karmické následky, a podrobně učí padesát jedna kategorií negativních a pozitivních následků spolu s konkrétními činy, které fungují jako jejich příčiny. Dále Buddha vyjmenovává deset negativních důsledků za přestoupení každého z pěti přikázání: zdržení se braní života, zdržení se krádeže, zdržení se sexuálního zneužívání (zde přestoupení slibu celibátu), zdržení se lži a zdržení se požívání omamných látek. Nakonec

¹² Písmo Dharmy „Výklad karmy“ v jednom svazku Karmavibhaṅganāmadharmagrantha Toh 339 Degé Kangjur, svazek 72 (mdo sde, sa), listy 298.b-310.a. Z tibetštiny do angličtiny přeložil Bruno Galasek-Hul spolu s lamou Kunga Thartse Rinpočem pod patronací a dohledem 84000: Překlad Buddhových slov. Poprvé publikováno 2021. Nejnovější online verzi s dvojjazyčným zobrazením, interaktivními slovníkovými hesly a poznámkami a řadou dalších možností ke stažení naleznete na adrese: <https://read.84000.co/translation/toh339.html>

¹³ A dnes poprvé v překladu českém.

Buddha vysvětluje karmické výhody, které plynou z budování a uctívání čaitja¹⁴ Tathágy¹⁵. Vyjmenovány jsou také výhody získané přinášením obětí a vedením náboženského života, životem v ústraní, získáním buddhistického žebráka a rozvíjením sebedůvěry.

Klasifikace textů

Výklad karmy patří do skupiny buddhistických spisů, které buddhističtí badatelé nazývají třída Karmavibhanga nebo Šukasútra. Texty této skupiny se obsáhle zabývají tématem karmy a znovuzrození v závislosti na činech jednotlivců. Pro pojednání o karmě a znovuzrození v těchto textech je charakteristický podrobný, katalogový výčet konkrétních karmických následků a jejich příčinných činů. Je však zřejmé, že to nemá být chápáno jako determinismus. Například na několika místech je zmíněna přítomnost či nepřítomnost úmyslu a výčitek svědomí jako faktorů, které mohou určit, zda se určitý karmický následek dostaví, zda lze jeho výsledek ovlivnit a zda se mu lze zcela vyhnout.

V tibetském kánonu je Výklad karmy zařazen mezi sútry patřící ke Šrávakajáně a ve vydání Kandžuru v Degé je uveden v oddílu sútry pod „různými sútrami patřícími k hínajáně.“

...

Zdá se, že skupina textů Karmavibhanga byla obzvláště populární ve Střední Asii a v Číně, kde o přetrvávajícím zájmu o ni svědčí existence ne méně než šesti různých překladů v čínské Tripitace, které pokrývají období osmi století od konce třetího nebo počátku čtvrtého století do jedenáctého.

...

¹⁴ Doslova „svatyně“; shromažďovací síň buddhistické obce určená k rozjímání a kázáním.

¹⁵ „Ten, jenž takto dospěl, (tak přišel), Dokonalý; označení toho, jenž na cestě pravdy dospěl k nejvyššímu osvícení. Jeden z deseti titulů Buddha, jehož on sám užíval, když hovořil o sobě nebo o některém z dalších buddhů.

VÝKLAD O KARMĚ

1.1

Vzdejte hold všem buddhům a bódhisattvům!

1.2

Tak jsem kdysi slyšel: Bhagaván pobýval ve Šrávastí v háji prince Jety, v parku darovaném Anáthapindadou, spolu s velkým shromážděním dvanácti set padesáti mnichů.

1.3

Při té příležitosti se bráhmanský mladík Šuka, syn Taudejův, vydal do místa, kde se zdržoval Bhagaván. Po svém příchodu si s Bhagavánem vyměnil mnoho zdvořilých a příjemných zdvořilostí a zůstal stát stranou¹⁶. Bráhmanský mladík Šuka, syn Taudejův, se pak na Bhagavána obrátil s následující otázkou: „Gautamo, když ti položím malou otázku, odpovíš mi laskavě?“.

1.4

Bhagaván odpověděl: „Mladý bráhmáne, ptej se, na co chceš! Já odpovím.“

Tehdy se bráhmanský mladík Šuka, syn Taudejův, zeptal Bhagavána na následující: „Pane Gautamo, existuje mnoho typů vnímajících bytostí, například bytosti, které mají krátkou nebo dlouhou délku života, mají mnoho nemocí nebo málo nemocí, jsou ošklivé nebo krásné, mají malou moc nebo jsou mocné, jsou vysoce nebo nízko postavené, jsou chudé nebo bohaté, neznají Dharmu nebo ji znají v menší či větší míře, mají štěstí nebo nemají atd. Jak karmické zrání vede k této rozmanitosti bytostí?“

1.5

Bhagaván odpověděl: „Mladý bráhmáne, poslouvej a dávej pozor na to, co ti vysvětlím. Mladý bráhmáne, vnímající bytosti jsou vlastníky svých činů spáchaných v minulých životech;

¹⁶ Součástí staroindické etikety při styku s významnými a uznávanými náboženskými vůdci bylo nikdy nestát přímo před dotyčnou osobou, ale stát nebo sedět mírně stranou. Také při odchodu se nejprve obcházel kolem učitele po směru hodinových ručiček, tj. pravým ramenem směrem k učiteli, a teprve poté se odcházelo z boku.

vnímající bytosti mají činy jako své dědictví, činy jako svůj původ, činy jako své individuální příčiny; vnímající bytosti se vyvíjejí prostřednictvím činů, mladý bráhmene.

1.6

Proto jsou rozmanité druhy cítících bytostí, vzhledem k tomu, že jsou špatné, dobré nebo střední, karmicky spojeny s mnoha druhy činů, mnoha druhy utrpení a mnoha druhy názorů, v souladu s tím, co jsem učil jako černé a bílé plody karmického zrání. Mladý bráhmene, je to takto: Prováděním černých činů se vnímající bytosti znovuzrozuji v nešťastných osudech znovuzrození¹⁷; znovuzrozuji se jako pekelné bytosti, zvířata, duchové¹⁸ (tj. ti, kdo odešli do posmrtného života) a asurové¹⁹. Prováděním bílých činů se bytosti znovuzrozuji jako dévové nebo jako lidé.

1.7

Proto, mladý bráhmene, v důsledku svých činů má člověk krátký nebo dlouhý život, trpí mnoha nebo málo nemocemi, je ošklivý nebo krásný, je bezvýznamný nebo vlivný, má nízký nebo vysoký původ, je chudý nebo bohatý, nezná Dharmu nebo má rozsáhlé znalosti Dharmy; v důsledku svých činů se znovuzrodí jako pekelná bytost, zvíře, duch, asura, člověk, déva s fyzickým tělem nebo déva bez fyzického těla; v důsledku svých činů je znovuzrození člověka určeno v souladu se skutky, jeho znovuzrození je neurčitelné, dochází ke znovuzrození v cizí zemi, dochází ke znovuzrození provedením činu bez úmyslu, dochází ke znovuzrození, když člověk čin zamýšlel, ale neprovedl, dochází ke znovuzrození, když člověk čin zamýšlel a provedl, a existuje znovuzrození, když člověk činnost nezamýšlel ani ji neprovedl. Existují také činy, které po nahromadění vedou ke znovuzrození do nové existence až po uplynutí doby života v pekle; dále existují činy, které po nahromadění vedou ke znovuzrození do nové existence až po vyčerpání poloviny doby života v pekle, a také činy, které vedou ke znovuzrození ihned po příchodu do pekla. Existují činy, které po nahromadění vedou k budoucímu neštěstí, jež následuje po minulém štěstí. Existují činy, které po nahromadění vedou k budoucímu štěstí, jež následuje po minulém neštěstí. Existují činy, které po nahromadění u lidí a vnímajících bytostí vedou k budoucímu štěstí, jež následuje po minulém

¹⁷ Tibetské *ngan song*, sanskrtské *apája*, je synonymem sanskrtského *durgati*, které se častěji překládá jako "nižší sféry".

¹⁸ *dúragatadúramgama* - doslova "ti, kteří odešli do posmrtného života". Synonymum pro *préta*; duch ve Výkladu karmy. *Préta* je třída vnímajících bytostí patřících ke "špatným" nebo "nešťastným osudům znovuzrození" (skt. *apája*). V komentáři k *Petavatthu* (sedmá kniha *Khuddakanikája* pálijského kánonu) je první termín vysvětlen jako "odešlý na onen svět nebo do posmrtného života" (pálijsky *paralokagata*), což je vlastně totéž jako sanskrtsky *préta* a pálijsky *peta*; zesnulý, mrtvý. Význam *dúragata* nebo *dúramgama* ("daleko jdoucí", "jdoucí sem a tam") může odkazovat na víru, že duchové zemřelých se mohou volně a rychle pohybovat prostorem, protože nemají fyzická těla, a že říše duchů ve skutečnosti neexistuje na pevném místě, ale je všude. Jak ukazují příběhy z *Petavatthu*, světy duchů a lidí se často prolínají.

¹⁹ Zde jsou asurové neboli polobozi počítáni mezi nešťastné osudy znovuzrození neboli nižší říše, které jsou známé spíše jako tibetské *ngan 'gro gsum*, "tři nižší říše" (peklo, říše zvířat a duchové).

štěstí. Existují činy, které po nahromadění vedou k lakomství, k chudobě a štedrosti, k bohatství a štedrosti a k chudobě a lakomství. Existují jedinci, jejichž životnost se vyčerpala, ale ne jejich činy²⁰, existují jedinci, jejichž činy se vyčerpaly, ale ne jejich životnost, a existují jedinci, jejichž životnost i činy se vyčerpaly současně. Existují jedinci, kteří odstraní svá utrpení, ačkoli ani jejich životnost, ani jejich činy nejsou vyčerpány. Existují jedinci, kteří se mentálně stanou nedobrymi, zatímco jejich těla jsou zdravá. Existují činy, které vedou k tomu, že jedinec je v mysli zdravý, zatímco jeho tělo nikoli, nebo že je v mysli i v těle zdravý, nebo že je v mysli i v těle nedobry. Existují činy, které po nahromadění vedou k tomu, že jedinec má půvabné, krásně vypadající a hezké tělo s pěknou a lesklou pletí, které je pastvou pro oči, ačkoli se znovuzrodí v nižší formě existence. Existují činy, které po nahromadění vedou k tomu, že jedinec se znovuzrodí v nižší formě existence a má horší postavu, hrubé tělo a nepříjemný a nepěkný vzhled. Dále, mladý bráhmán, je to takto: Prováděním deseti nectnostných způsobů jednání se zhorší životní podmínky v jeho okolí.

1.8

Jakým způsobem vede jednání ke **zkrácení života**? V důsledku deseti faktorů se délka života zkrátí. Kterých deseti?

1. Vzít život
2. povzbuzovat druhé, aby život brali,
3. mluvit pochvalně o zabíjení,
4. rozhodnout se zabít,
5. přerušit plod,
6. povzbuzovat k potratu,
7. přát si, aby byl zabit nepřítel,
8. pociťovat radost ze smrti nepřítele,
9. připravit místo pro porážku zvířat a tam je zabít a
10. sledovat bitvu a těšit se z ní.

Díky těmto deseti faktorům se zkrátí délka života a člověk bude trpět mnoha nemocemi.

1.9

Jak lze dosáhnout **dlouhého života** konáním dobrých skutků? K dlouhému životu vede deset faktorů. Jakých deset faktorů to je?

1. Zdržení se zabíjení,
2. zabránění druhým v zabíjení,

²⁰ To, že činy jedince nejsou vyčerpány, znamená, že tento člověk ještě musí v budoucnu zakusit karmické následky.